

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: Рев - 615/05
Бања Лука, 11.5.2007. год.

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као председника вијећа, Драгослава Лукића, Стевана Савића, Биљане Томић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца Ж. Ш., Г. Ч., Општина Ч., против тужене Општине Ч., коју заступа РЈР Р.С -сједиште замјеника Б. Л., а Ј.П. заступа његов замјеник Д. М., ради стицања без основа и накнаде, штете одлучујући о ревизији тужиоца, против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Гж-2619/03 од 24.5.2005. године, на сједници одржаној дана 11.5.2007 године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. Л. број П-2989/01 од 20.5.2003. године обавезана је тужена Општина Ч. да исплати тужиоцу Ж. Ш. 3.900,00 КМ по основу мање изграђеног пословног простора за 3 м² и 5.748,00 КМ по основу кашњења са извођењем радова, на име пенала, односно укупно 9.648,00 КМ са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, све у року од 15 дана по правоснажности пресуде и под пријетњом извршења. Тужилац је одбијен са осталим дијелом тужбеног захтјева, којим је тражио да му тужена исплати износе од 4.625,00 КМ „по основу стицања без основа купопродајне цијене за к.ч. 705/5 к.о. Ч. Г“ (правилно: Д.), затим од 8.000,00 КМ „по основу стицања без основа дијела купопродајне цијене за к.ч. бр. 644/28 к.о. Ч. Д.“, од 26.400,00 КМ „по основу измакле добити за пословни простор к.ч. бр.644/28 к.о. Ч. Д.“, као и од 5.000,00 КМ „по основу моралне штете“ а што укупно износи 44.025,00 КМ. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. број Гж-2619/03 од 24.5.2005. године одбијене су жалбе странака и потврђена првостепена пресуда.

Тужилац је изјавио ревизију од 18.7.2005. године и допуну ревизије од 2.8.2005. године, које чине једну цјелину, па су као такве и разматране (у даљем тексту: ревизија) против другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се

нижестепене пресуде преиначе тако што би тужбени захтјев био у потпуности усвојен, а њему досуђени парнични трошкови.

Одговор на ревизију није поднесен.

Тужбом се траже накнада штете и накнада због стицања без основа, како је ближе наведено у изреци првостепене пресуде.

Самоуправна интересна заједница за комуналне дјелатности Ч. расписала је, према чињеничном стању које је утврдио првостепени суд, 29. октобра 1990. године конкурс (оглас) за додјелу неизграђеног грађевинског земљишта на коришћење ради изградње привремених и сталних објеката мале привреде. Закључком број 02/П-6-344/90 од 15.11.1990. године Основна самоуправна интересна заједница за комуналне дјелатности Самоуправне интересне заједнице становања и комуналних дјелатности Ч. утврдила је да је тужилац на првом мјесту реда првенства у односу на локацију – дио к.ч. број 705 у површини од 70 м² (та парцела је касније топографисана као к.ч. број 705/5 у површини од 70 м², а уписана је у п.л. бр. 1037 к.о. Ч. Д.), и „закључила да се поменута локација додијели на привремено кориштење подносиоцу пријаве Шкрбо“ (правилно: Шкрбић) „Живку са укупним бројем бодова 24“. Тужилац је за ову локацију уплатио 32.348,40 тадашњих динара. Самоуправна интересна заједница за комуналне дјелатности Ч. престала је касније да постоји, а њена права и обавезе преузела је Скупштина Општине Ч. са 31.12.1990. године. Извршни одбор СО-е Ч. донио је 13.3.1991. године закључак број 01-364-61/91 да се привремене локације уступљене корисницима по огласу од 29. октобра 1990. године размјесте у оквиру једног занатског центра на други локалитет, између зграде СО-е Ч. и ријеке В., а корисници – да се позову на договор у вези тога. Тужиоцу није предата у посјед парцела к.ч. бр. 705/5. Он је у вези тога водио судски спор, али је правоснажном пресудом Основног суда у Б. Л. број П-462/93 од 16.9.1994. године одбијен с тужбеним захтјевом. Каснијом одлуком СО-е Ч. о измјени урбанистичког плана, чију основу чини ситуациони план од 6.3.1992. године, локација број 705 намијењена је за грађење објеката из области здравства. Поводом тога расписан је 15. јуна 1992. године конкурс за додјелу локација путем лицитације, на којем тужилац није учествовао. Њему је рјешењем СО-е Ч. број 01-475-35/92 од 3.3.1992. године додијељено на коришћење уз накнаду друго неизграђено грађевинско земљиште из друштвене својине – парцела к.ч. бр. 644/28 звана „Занатски центар“ у површини од 23 м², уписана у п.л. број 85 к.о. Ч. Д. Раније уплаћени износ од 32.348,40 динара за парцелу 705/5 (6.468,00 динара на дан 29. октобра 1990. године, а 25.879,40 динара на дан 12. децембра 1990. године) признат му је и као накнада за парцелу број 644/28 у валоризованом износу од 60.060,00 динара почетком 1992. године. Поред тог износа, тужилац је за парцелу к.ч. бр. 644/28 уплатио 27.000,00 динара и 14.000,00 динара дана 17. јануара 1992. године, 10.025,00 динара дана 9. фебруара 1992. године и 147.378,20 динара дана 25. фебруара 1992. године. Он је, према томе, за ову парцелу уплатио туженој накнаду у укупном износу од 258.463,20 динара. Тужилац је, у својству инвеститора, закључио уговор о изградњи пословног простора са извођачем радова-Друштвеним предузећем „25. новембар“ Ч. дана 10. јула 1991. године. Извођач радова обавезао се је тим уговором да „за потребе инвеститора изгради пословни простор по систему РОХ БАУ бруто површине 14,06 м² по цијени од 9.500,00 динара по м², што

укупно износи 133.570 дин.“, с тим да су „раније уплаћена средства валоризована и износе 60.060 динара и за иста ће се умањити укупна цијена“. Придржавајући се пројектне документације извођач радова је на парцели к.ч. број 644/28 изградио тужиоцу пословни простор, али не у површини од 14,06 м², како је било уговорено, него од 11,06 м². Претходно су, 2. јула 1991. године СО-е Челинац као основни инвеститор и Друштвено предузеће 25. новембар“ Ч. као извођач радова закључили уговор о грађењу. Уговорена је изградња занатског центра у Ч. по цијени од 12.000.000,00 динара, с тим да је једна од обавеза основног инвеститора била да извођачу обезбиједи „главне пројекте на основу којих је добивено рјешење за изградњу, у два примјерка“ (члан 6. уговора). Рјешењем Општинске управе за геодетске имовинско-правне и урбанистичко-грађевинске послове тужене број 07-364-25/94 од 31.8.1994. године тужиоцу је дата „урбанистичка сагласност за доградњу „баце“ у површини 3м² као надокнаду за већ купљени простор у Занатском центру“. Из дописа Општинског секретаријата за привреду и финансије тужене број 02/1-361-15/99 од 8.7.1999. године архитекти М. С., односно „Пројектном бироу-89“ Србац (који је израдио пројектну документацију) произилазило би да на тужиоцевом објекту због конструкције кровишта, није могућа изведба „баце“ у површини од 3м² „као надокнада простора“, и да се, ради тога, тражи сагласност пројектанта за издавање урбанистичке сагласности за надзиђивање мансарде.

Првостепени суд је дјелимично удовољио тужбеном захтјеву, а у преосталом дијелу одбио тужиоца с тужбеним захтјевом, како је ближе наведено у изреци првостепене пресуде, позивајући се на одредбе чланова 189, 155. у вези са чланом 200. и 210. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“, број 17/93, и 3/96) у даљем тексту:ЗОО). Приговоре застарјелости потраживања и недостатка пасивне легитимације на страни тужене, суд није прихватио (чланови 376, односно 640. и 641. истог закона).

Чињенична утврђења и правна схватања првостепеног суда прихватио је и другостепени суд.

Ревизија није основана.

Схватања нижестепених судова су правилна.

Прва ставка прецизираног тужбеног захтјева тужиоца од 18.1.2003. године (предатог првостепеном суду 23.1.2003. године) односи се на потраживање износа од 4.625,00 КМ „по основу стицања без основа купопродајне цијене за к.ч. 705/5 к.о. Ч.Г. “ (правилно: Д.). Тај износ је еквивалент, изражен у конвертибилним маркама за износ од 32.348,00 динара колико је тужилац платио туженом за додјелу наведене парцеле, која му није предата у посјед. Из утврђеног чињеничног стања, међутим, произилази да тужена није та средства стекла без основа, ради чега нису били испуњени услови из члана 210. ЗОО да му се досуде. Средства су, у валоризованом износу од 60.060,00 динара пренесена за плаћање накнаде за парцелу к.ч. бр. 644/28, која је тужиоцу предата у посјед, односно за плаћање грађевинских радова за изградњу пословног простора, како то произилази из уговора од 10. јула 1991.

године и налаза вјештака М. З., дипломираног економисте, од 31. августа 1998. године (страна 1, при крају и страна 2, на почетку).

Тужилац даље потражује 8.000,00 КМ „по основу стицања без основа дијела купопродајне цијене за к.ч. 644/28 к.о. Ч. Д.“ као еквивалент, изражен у конвертибилним маркама износу од 124.893 динара. Он наиме сматра да је „туженој... платио 124.893 динара без основа више“. Према увјерењу Општинског секретаријата за послове општинске управе тужене број 02-360-70/92 од 25.2.1992. године тужилац је „уплатио износ од 258.463,20 динара на име обавезе за куповину пословног простора локал бр.30 блок Б у Занатском центру Ч.“, што подразумијева и накнаду за земљиште. Поменути вјештак је у свом налазу од 31. августа 1998. године објаснио да тај износ представља збир износа од 60.060 динара (на колико су валоризовани износи од 6.468,00 динара који је тужилац уплатио 29. октобра 1990. године и од 25.879,40 динара који је плаћен 12. децембра 1990. године), затим износа од 27.000 динара плаћеног 17. јануара 1992. године, од 14.000,00 динара плаћеног такође 17. јануара 1992. године, од 10.025 динара, плаћеног 9. фебруара 1992. и од 147.378,20 динара плаћеног 25. фебруара 1992. године. На другој страни свог писменог извјештаја вјештак је константовао да је износ од 258.463,20 динара „уједно и вриједност за куповину парцеле к.ч. 644/28 к.о. Ч.Г.“. Тужилац је, према томе, платио туженој за парцелу к.ч. бр. 644/28 накнаду у одговарајућем износу, односно онолико колико је и износила њена вриједност, а не „124.893 динара без основа“, како он тврди, а што није ни доказао. Упоређивање накнада за парцеле 705/5 и 644/28, с обзиром на њихове различите површине (70 м², односно 23 м²), није поуздано мјерило за провјеравање реалне вриједности износа који је тужилац платио за парцелу к.ч. бр.644/28, јер су накнаде плаћене у различитим временским периодима. Тужена, према томе, није без основа стекла новчани износ од 8.000,00 КМ (односно раније износ од 124.893 динара), него као дио накнаде за додијељену парцелу 644/28. Из тих разлога није основан ни тужбени захтјев за исплату овог износа.

Захтјев тужиоца за накнаду штете у виду измакле користи у износу од 26.400,00 КМ заснива се на тврдњи да у пословном простору мале површине од свега 11,06 м² није могао да добије одобрење за рад, односно употребну дозволу за обављање дјелатности месарске радње. Као приватни предузетник, био је принуђен, како даље тврди, да узме у закуп други, већи локал. Наведени износ од 26.400,00 КМ односи се на закупнину коју је платио за коришћење другог пословног простора од 25. фебруара 1992. године (када је, према чињеничном утврђењу првостепеног суда, примио пословни простор у површини од 11,06 м² на парцели 644/28) до окончања спора пред првостепеним судом. Вјештак финансијске струке обрачунао је измаклу корист тужиоца за период од 25. фебруара 1992. године до 31. августа 1998. године у износу од 15.616,42 КМ или од 93.698,52 нових динара.

Из утврђених чињеница не произилази међутим да је тужена проузроковала, а ни да је одговорна тужиоцу за овај вид штете. Без обзира на површину изграђеног пословног простора, тужилац није пружио суду доказе о томе да је одбијен од надлежног органа тужене са захтјевом за издавање одобрења за рад месарске (или неке друге) радње, односно дјелатности којом се је желио бавити у пословном простору површине од 11,06 м², како су то

правилно уочили нижестепени судови, нити да би му тако одобрење било издато да је простор имао површину од 14,06 м², како је уговорено. Спор између парничних странака око пословног простора на парцели број 644/28, који се је наставио и после 25. фебруара 1992. године, није представљао објективну сметњу тужиоцу да тај простор користи. Утврђено је да је тужена донијела рјешење о давању урбанистичке сагласности тужиоцу за доградњу пословног простора у површини од 3 м², а у случају да то није могуће, тражила је од пројектанта сагласност за надзиђивање мансарде. Тужена је у овом спорном односу била основни инвеститор (дакле један од наручилаца), а не пројектант, без обзира на њену обавезу да извођачу (Д.П. „25. н.“ Ч.) обезбиди главне пројекте, које је израдила организација за пројектовање. Због тога се њена одговорност за штету, коју је претрпио тужилац, не може заснивати на одредби члана 644. ЗОО. Тужилац није закључио с туженом уговор о изградњи пословног простора од 10. јула 1991. године, него са извођачем радова. Нису према томе били испуњени услови из члана 154. у вези са чланом 189. ЗОО да се тужиоцу на терет тужене досуди накнада штете у виду измакле користи, коју је захтијевао. Вјештак је извршио обрачун измакле користи без упуштања у разматрање основаности таквог захтјева, што и није његова обавеза, него о томе одлучује суд на основу правила садржаних у ЗОО. Због тога нижестепени судови нису оправдано прихватили налаз и мишљење вјештака у односу на измаклу добит, као основ за досуђење захтијеване накнаде.

Новчана накнада нематеријалне штете досуђује се само за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, за страх, у смислу члана 200. ЗОО као и у посебним случајевима (члан 202. истог закона). У овом спору не ради се ни о једном од наведених случајева. Из тих разлога нижестепени судови су оправдано одбили тужбени захтјев и за накнаду нематеријалне („моралне“) штете.

Чланом 154. став 2. Закона о парничном поступку који је био на снази у вријеме доношења првостепене пресуде („Службени лист СФРЈ“, број 4/77 до 35/91 и „Службени гласник Републике Српске, број 17/93 до 32/94 - у даљем тексту: ранији ЗПП), прописано је: „Ако странка дјелимично успије у парници суд може с обзиром на постигнути успјех одредити да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој и умјешачу сразмјеран дио трошкова“. Тужилац је успио само са мањим дијелом тужбеног захтјева у спору (од 53.673,00 КМ колико је тражио, досуђено му је 9.648,00 КМ). Због тога су нижестепени судови били овлашћени да, у смислу наведене законске одредбе, одлуче да свака странка у овом парничном поступку сноси своје трошкове.

У вези осталих ревизионих навода потребно је указати на слиједеће.

1. Нижестепене пресуде нису „контраверзне, неосноване и пристрасне“ како тврди ревидент.

2. Пресуде су засноване на правилној примјени материјалног права и на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању, а да при томе нису почињене битне повреде одредаба парничног поступка.

3. Ревизија се не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања (члан 385. став 3. ранијег ЗПП).

4. Другостепени суд није био везан правним схватањем, заузетим у ранијој пресуди број Гж-1588/00 од 16.11.2001. године.

5. Тачно је да је уговор о изградњи пословног простора од 10. јула 1991. године, према којем се, поред осталог укупна цијена умањује за износ раније исплаћених средстава, валоризованих на износ од 6.060 динара, закључен прије доношења рјешења СО-е Ч. број 01-475-35/92 од 3.3.1992. године о додјели парцеле к.ч. бр.644/28 (а неспорно је да парцела к.ч. број 705/5 тужиоцу није ни предата у посјед). Потписивањем поменутог уговора од 10. јула 1991. године тужилац се је, међутим, сагласио са његовим садржајем и прихватио уговорена права и обавезе.

6. Износ од 3.456,10 КМ који тужилац спомиње у ревизији, представља, по обрачуну вјештака, накнаду материјалне штете за мање изгађену површину пословног простора од 3 м². Тужиоцу је за овај вид штете првостепеном пресудом досуђена накнада у износу од 3.900,00 КМ.

7. Тврдње ревидента да није било измјене урабанистичког плана и да је парцела 705/5 од њега незаконито одузета, нису битне за пресуђење у овом спору. Он се је прећутно сагласио са додјелом парцеле к.ч. број 644/28 умјесто к.ч. број 705/5 прихватањем рјешења СО-е Ч. број 01-475-35/92 од 3.3.1992. године, против којег није покретао управни спор.

8. Уговор о изградњи пословног простора и уговор о грађењу нису закључени истог дана. Уговор о грађењу заведен је код извођача радова под бројем 1849/91 дана 2. јула 1991. године, што значи да је најкасније тог дана и закључен. Уговор о изградњи пословног простора закључен је 10. јула 1991. године.

9. Схватање суда да тужена није пасивно легитимисана и обавезивање тужиоца да јој накнади парничне трошкове у износу од 4.600,00 КМ, не односе се на овај парнични поступак.

10. Тужиочево потраживање износа од 9.600,00 КМ од тужене по основу парничних трошкова „ради равноправности пред судом“, неаргументовано је и неосновано. Већ је напријед објашњено због чега су нижестепени судови правилно одлучили да свака странка сноси своје трошкове овог поступка. Пошто тужилац није успио са ревизијом, нема основа да му се досуди тражени износ (члан 166. став 1. у вези са чланом 154. став 1. ранијег ЗПП).

11. Наводни дуг тужене према тужиоцу, који се спомиње у ревизији, у износу од 24.821,12 КМ, састоји се према налазу и мишљењу вјештака (трећа страна) од накнаде штете за више плаћени пословни простор од 3.456,10 КМ, износа пенала због закашњења у изградњи од 5.748,60 КМ и изгубљене добити од 15.616,42 КМ. Тужиоцу је првостепеном пресудом досуђена накнада штете по прва два основа (за мању површину пословног простора од 3 м², што је у суштини накнада за „више плаћени пословни простор“) и за пенале. Захтјев за

досуђење износа „по основу изгубљене добити“ (измакле користи) није основан, о чему је напријед било ријечи.

12. Остали ревизиони наводи без утицаја су на законитост и правилност нижестепених одлука.

Из изложеног произилази да пресуде нижестепених судова немају недостатака на које указује ревидент, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Доследно томе, тужиочева ревизија је одбијена као неоснована (члан 393. у вези са чланом 386. ранијег ЗПП, који се примјењује на основу одредаба чланова 456. став 1. и 461. Закона о парничном поступку који је сада на снази - „Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03 и 74/05).

Предсједник вијећа
Петар Бајић